

Ár ellen

„. . . Kicsi marad, aki ma hajlik
(Csöndnél a tünt hang nyoma némább,
azok beszélnek, akik ma némák.)
Van némaság, mely messze hallik . . .”

(Babits Mihály 1916.)

Vannak a történelemben pillanatok, amikor a hamis eszmék egyszerre felszínre kerülnek. Hiszen sohasem tűnnek el teljesen, mindig ott lebegnek körülöttünk. De a hamis eszméknek is van konjunktúrájuk. Ilyenkor elbizakodva, hencegve mutogatják magukat az egész világ előtt. És ezekben a napokban sok embert elfog a vágy, hogy a hamis árral együtt ússzon.

A hazug eszmék és állóvágók ilyen konjunktúrája van ma. „Nézze, uram, — mondja a becsületes polgár — mindent megpróbáltunk már. Nem ment. Hátha ez a mostani hazugság nem is hazugság, hátha mégis igaz... hisz milliók és milliók hisznek benne, mindenütt eredményeket ér el és egyre erősödik..., hátha mégis igaz...?” És megindul az ár. Az említett becsületes polgár, aki nekem, régi jó barátjának négy szemközt csak annyit mondott, hogy talán igaz . . . — hirtelen élenken ágálni kezd. Hogy így, meg úgy, ez az esernyős ember mégis csak megcsinálta a békét, azok a nyilasok mégis csak okos emberek és a zsidók megszervezték Párisban azt a gyilkosságot, hogy világháborút idézzenek elő, — ezért is vásárolták össze a búzát az egész világon . . . De most azután kitisztult a helyzet, most már mindenütt jobb, különösen Imrédy reformjai, a földbirtok-kérdés rendezése, . . . és milyen ügyesen intézte el a zsidó-problémát . . . lám, mindig azt mondták, hogy csak a szegény zsidók singylik meg az egészséget, most aztán láthatják, hogy a kapitalistákra is sor került . . .

Egyszóval ilyen a hangulat a becsületes polgárság körében; türelmetlen, kiabáló és ragályos hangulat. És ilyenkor valahogy közelebb áll szívünkhöz Ady Endre szomorúság verse:

„A világ az izmos butaké,
Kik hangulatban, hitben élnek . . .
Szamár hitben, dús hangulatban
Másoknak lelke, teste épül.
Minket vad khérubok üztek ki
A hazugság édenébül . . .”

Mindjárt megállapítjuk azt is, hogy minket, akiket nem kapott el a hazugság árja, nem szomorít el s nem bánt, hogy lapunk és eszméink az egyszerre megkakasodottaknak olyan megbotránkosztatók, annyira szenvedhetetlenek, nem bánt az sem, hogy lapunk s eszméink ellen becstelenítő és kitiltó végzéseket hoznak. Mi nem akarunk egyetérteni azokkal, akiknek annyira szívéhez nőtt az esernyős béke. Mi tudjuk és valljuk, hogy a világ csak pillanatnyilag az izmos butaké s ezért nem tántorít el ben-

nünket a hamis eszmék fergetege. Mi, igenis, úszunk az ár ellen is! A butaság és kényelmes hiszékenység árja ellen, a reánk zúduló káromlások özönében is. Nem könnyű pedig. Hiszen az ellenünk morgó kórusból már hallatszik az álszentül felháborodott vád és valami jövőre szóló denunciació: „Nem vagytok magyarok!”

Nem. A kicsiknek és gyáváknak, a számítóknak és álszenteknek mi nem vagyunk magyarok. A mi magyarságunk nem a konjunktúrában előbúvó pincebogaraké, a mienk a küzdelem, harcok hit és kiállás. „Vagy bolondok vagyunk s elveszünk egy szálig; vagy ez a mi hitünk valósággá válik . . .” Nekünk fáj, százszoros fájdalommal minden, ami népünknek fáj és szeretünk százszoros szeretettel mindent, ami népünké. Mi nyugodtan álljuk a konjunktúra-lovagok felhorkanásait, töretlen hittel valljuk igazságunkat, ami nem idegen fegyverek árnyékában született meg, kivülről jött hatalmi tényezők nyomására, hanem a való életben gyökerező népi igazság. Álljuk támadásait a ma gyáva hangoskodóinak, akik bölcsen hallgattak, míg mi a nép igazáért küzdöttünk, de akik most a magas árakra számítva előbújnak „meggyőződésükkel” és tele tüdővel ordítanak: „Ha ti magyarok volnátok — igazi magyarok, akkor lelkesülten üdvözlőnétek a földreformot, a zsidótörvényt, a nyilasokat, a tengelyt, Herczeg Ferencet, akkor meghajolnátok ezen szédületes eredmények előtt.” Hát éppen ez az. Nekünk igenis nem elég a kurta földreform, nem kell a halálkocsi tengelye, sem a nyilasok horga. Éppen azért, mert népünkhöz hívek akarunk maradni, mert a horog, a tengely és a Ferenc nem magyar.

Hozsánna, hozsánna, megjött a béke. Esernyőszárnyakon jött, megrajzolta az új Dunamedencét, behabzsolta egy kis demokráciát — és most minden rendben van. Hogy azóta még vadabban fabrikálják az ágyúkat, meg a halált szóró gépszörnyeket, — ez nem tartozik ide; ez már a magas politika. Ezt a ravasz angliusok csinálják, meg a ferdeszemű japánok, meg a bőrükbe nem férő muszkák — de itt, nálunk, a Dunamentén most már minden rendben van. Elrajzoltak, hozzátoldtak, kivontak, osztottak, betiltottak és kitiltottak, nem is él, meg sem halt — és most minden rendben van. Így ringatják magukat csendes, szuszogó álomba Pannonia rossztengelyű batárjának utazói.

És Pannonia fekete, mély völgyében újra felnyög a népek közös, nagy bánata, még sötétebb árnyakat húz a gyászos sors és még véresebbé válik az ősi gyalázat. Keserves a sors a Dunamentén, a magyar, szerb, román, cseh, szlovák sors. Ezt a sorsot ezeréves marakodás, grófi cudarság teremtette meg. Ezt a sorsot felülről intézték, nem az égből, hanem a kastélyból. Nem a nép intézte ezt a sorsot, akkor ma másképp lenne. De másképp is lesz! És éppen a kegyetlen dunavölgyi sors, ami ma szétveri és ellenséges táborokban egymással szembe állítja az itt élő népeket, éppen ez a sors kell hogy segítsen.

„Ezer zsibbadt vágyból mért nem lesz
Végre egy erős akarat?
Hisz magyar, oláh, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.

Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon ?“

A Duna szomorú népein csak testvéri összefogás segít, a népek erős kezének összefogása. Ez volt és ez mar ad bármily körülmények között a mi hitünk. Nem lesznek addig boldog, erős, kacagó népek a Dunaparton, míg ez az összefogás meg nem történik. S ezért nem hiszünk ebben az esernyős békében, s ezért nem megoldás — ezt nyíltan valljuk az egész világ előtt — nem megoldás nekünk az átrajzolós béke. Mert más az, amit a népek testvériesen, egymást megértve teremtenek (s így akartuk és akarjuk mi) és más az, amit felülről, hátulról, oldalbabölkve megrajzolnak. Nem béke a nyíl és a horog és nem béke a tengely. És nincs minden rendben. Nem a szláv, magyar, román bánat fogott össze. A nép hallgatott, a nép nem mondta ki egészséges, igazságos ítéletét, a nép nem szentesítette ezt a békét. Mert ez még véresebben szántott bele a Dunaparton élő népek sebeibe, mert ez a félbéke nem más, mint újabb testvérgyűlöletnek, háborúnak szülőanyja. Csak aki nem akar látni, csak aki nem akar okulni, az nem látja a sunyi álbéke mögött a még inkább épülő nagyágyúkat. Ez a béke nem a népeké, ez a háborúcsináló félbéke az új szentszövetség, a béklyó békéje.

Itthon vagyunk. Hagyjuk egy percre a nagy politikát, maradjunk egy kicsit Vojvodinánál. Itt, ahol a népek sorsa erősebben összeforrott, mint bárhol másutt, itt, ahol a népek keserve már ezer éve rokon. Ezzel kellene legtöbbet törődnünk. És nem is beszélénk annyit arról, ami más országokban történik, ha a hamis béke-angyalok nem hozsannáznának annyit mai megoldásokról és békéről.

Legfontosabb nekünk az, ami itt történik nálunk. És ha erről már sokat beszéltünk is, fontos, hogy unos-untalan elismételjük. Itt élő népünk gazdasági és kulturális helyzete az, amiről a lehetőségek szerint mindig a legtöbbet irtunk. Ha csak rámutattunk is arra, hogy népünk életével meg kell ismerkednünk, ha csak ráirányítottuk egy kicsit a figyelmet a falura, ha csak egy kicsit felnyitottuk olvasóink szemét arra, hogy nem elég nekünk Kínáról, Japánról, Amerikáról írni, hanem elsősorban magunkkal kell törődnünk — ha csak ennyit tettünk volna, ez is munka és eredmény. Mert, hogy ez a munkánk nem volt eredménytelen, mutatja az az érdeklődés, ami ezen kérdések iránt nálunk mindinkább feléled. Ezelőtt a magyar folyóiratok majdnem kizárólagosan

szépirodalommal foglalkoztak. Az idén már a Kalangyában is olvashattunk egy néhány cikket, amelyek rámutattak azokra a kérdésekre, amelyekkel törődnünk kell, mint például az iskolák kérdése, melyről a cikkből kitűnik, hogy „nemcsak tanító, hanem iskolahiány is van a magyarlakta vidékeken“ (Kalangya, 1938. 19. old.) továbbá az agrárreform hiányosságai tárgyalásánál rámutat arra, hogy „a kisebbségek nem jutottak ajándékbirokozhoz.“ (Kalangya, 1938. 126. old.) A Híd sokat és bőven foglalkozott Vojvodina gazdasági kérdéseivel, a munkásság helyzetével, a városok fejlődésével stb. Hát ezek azok a kérdések, amiket csak a szlávssággal és az összes nemzetiségekkel egyetértve oldhatunk meg. És éppen ezért hangsúlyoztuk és hangsúlyozzuk az ittlévő magyarság összetartásának szükségét, az anyanyelv és népi kultúra ápolását és fejlesztését, a nép gazdasági és társadalmi életének hatásosabb megszervezését. Ezeknél komolyabb és messzebbre kiható kérdésekkel nem is foglalkozhatunk. Hiszen a miénk a leginkább magárahagyott és leginkább széthúzó kisebbség. Nagy szavakat hangoztató fejtelenséget látunk mindenfelé itthoni tájékozottság és a mindennapi élet komoly munkája helyett. A szervezetlenség és tájékozatlanság legbomlasztóbb jeleit tapasztalhatjuk, különösen a magyar értelmiség és középosztály soraiban. ahelyett, hogy tervszerűen, meggondolt s türelmes munkával igyekeznénk Vojvodina összlakosságával testvéri egyetértésben munkálni népünk érdekeit. A mi vallott köteleességünk, munkánk és célunk népünk gazdasági, kulturális és társadalmi emelése, *d e m i n d e n k o r é s m i n d e n ü t t a s z l á v é s e g y é b i t t e n i n e m z e t i s é g e k k e l e g y e t é r t v e . M i n d e n n e m z e t i é s f a j i g y ű l ö l e t e t e l v e t ű n k . E b b e n a k é r d é s b e n i s h a t á r o z o t t a n é s n y i l t a n a z á r e l l e n ú s z u n k . U g y a n ű g y m e g v e t j ű k a n e m z e t i g y ű l ö l e t e t , m i n t a n e m z e t ű k e t t a g a d ó k a t .*

A haladó magyarságot, különösen pedig az ifjúságot az utóbbi időben mindenfelé igyekeznek megfélemlíteni és a tájékoztatlanokat félrevezetni nyilas jelszavakkal. Minket azonban nem lehet sem megfélemlíteni, sem félrevezetni. Mi hidat vertünk, amely összeköt bennünket, falu és város dolgozóit. Ezt a hidat nem engedjük megingatni. Ezt bátran mondjuk azokkal, akik velünk együtt járnak azoknak, akik ingadoznak és azoknak, akik fenyegetőznek.

Nem akarunk sem meghunyászkodók, sem megalkuvók lenni, nem akarunk félhitet. Megmondjuk az egész igazat és haladunk, mint eddig is jónak és becsületesnek megismert utunkon, melyről nem hagyjuk magunkat letériteni se mézes beszéddel, se rágal-makkal, se fenyegetésekkel. Ha egy-kettő el is bukik közülünk, száz más jön helyébe. A mi hidunkat nem lehet már lerombolni. Ezért harcolunk és győzünk, ha kell az ár ellen is.

Ha tudná erejét az ökör, nem törné fel a járom.

Sikamlík a titok, hol a pohár csúszik. magyar közmondások)